

Hof van Cassatie 23 november 2017*Zaak: C.17.0389.N***VERBINTENISSEN UIT OVEREENKOMST**

Geldigheidsvereisten – Toestemming – Bedrog – Nietigheid – Partiële nietigheid

OBLIGATIONS CONVENTIONNELLES

Conditions de validité des conventions – Consentement – Dol – Nullité – Nullité partielle

Krachtens de artikelen 1108, 1109 en 1116 Burgerlijk Wetboek is een overeenkomst die door bedrog werd verkregen nietig. In een arrest van 23 november 2017 heeft het Hof van Cassatie gepreciseerd dat deze nietigheid een partiële nietigheid kan zijn.

Wanneer het bedrog betrekking heeft op een onderdeel van de overeenkomst en een gedeeltelijke vernietiging van de overeenkomst mogelijk is, kan de rechter op verzoek van de benadeelde partij de nietigheid beperken tot dat gedeelte van de overeenkomst, voor zover het behoud van de gedeeltelijk vernietigde overeenkomst beantwoordt aan de bedoeling van de partijen.

De partiële nietigheid wordt overigens ook voorzien in het voorontwerp van wet houdende invoeging van Boek VI “De verbintenissen” in het nieuw Burgerlijk Wetboek: “Wanneer de grond van nietigheid slechts een gedeelte van het contract betreft, beperkt de nietigverklaring zich tot dat gedeelte, voor zover het contract deelbaar is, rekening houdend met de bedoeling van de partijen evenals met het doel en de strekking van de geschonden regel.”

2. BANKRECHT EN FINANCIËEL RECHT / DROIT BANCAIRE ET FINANCIER

*Régine Feltkamp² & Gerrit Hendriks³***Wetgeving/Législation**

Wet van 21 november 2017 over de infrastructuur voor de markten voor financiële instrumenten en houdende omzetting van richtlijn 2014/65/EU (BS 7 december 2017), in werking getreden op 3 januari 2018

FINANCIËEL RECHT

Financiële markten – Financiële instrumenten – Gereguleerde markt – MTF – OTF – Beleggingsondernemingen

² Docent VUB, advocaat te Brussel, MODO advocaten.

³ Advocaat te Brussel, MODO advocaten.

DROIT FINANCIER

Marchés financiers – Instruments financiers – Marché réglementé – MTF – OTF – Entreprise d’investissement

Met deze wet zet de Belgische wetgever de bepalingen van richtlijn nr. 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van richtlijn nr. 2002/92/EG en richtlijn nr. 2011/61/EU⁴ (“MiFID II”) om in het Belgisch recht in overeenstemming met artikel 93 MiFID II.

De wet bestaat uit:

- enerzijds, de nieuwe afzonderlijke regeling over de infrastructuur voor de markten voor financiële instrumenten, waarin alle aspecten in verband met de marktinfrastructuur – die voorheen werden geregeld in de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten⁵ – worden gebundeld; en
- anderzijds, een reeks wijzigingsbepalingen die de bepalingen van MiFID II inzake de toegang tot het beleggingsdienstenbedrijf, de vergunningsvoorwaarden en -procedure voor beleggingsondernemingen en de bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden strekkende het garanderen van de beleggersbescherming omzetten door de Belgische wetten die deze aspecten regelen te wijzigen.

Bij deze omzetting opteerde de wetgever ervoor de bewoordingen van MiFID II zoveel mogelijk te behouden aangezien de nauwkeurige en gedetailleerde verwoording van diens bepalingen de lidstaten weinig bewegingsruimte laat. Er is dus geen sprake van “gold-plating” met betrekking tot de door MiFID II ingevoerde nieuwigheden.

De nieuwe wet over de infrastructuur voor de markten voor financiële instrumenten omvat vijf titels die, naast de algemene bepalingen waarin de gehanteerde begrippen worden gedefinieerd, rechtsregels bevatten inzake de volgende aspecten:

- de Belgische gereguleerde markten (o.a. de vergunningsvereiste en -procedure met nieuwe vereisten m.b.t. o.a. het aantal bestuursfuncties dat een lid van het leidinggevende orgaan mag uitoefenen; de oprichting van een benoemingscomité binnen het leidinggevende orgaan van significante marktexploitanten; de weerbaarheid en de capaciteit van de handelssystemen van de gereguleerde markt; de omkadering van de algoritmische handel en de verhandelingseenheden), de marktregels (en het toezicht hierop) en de gereguleerde markten van een andere lidstaat (Titel II, Hoofdstuk I). Op te merken is dat voortaan de term

⁴ *Pb.L.* 12 juni 2014, afl. 173, 349.

⁵ *BS* 4 september 2002, p. 39.121.

“marktexploitant” wordt gebruikt (i.p.v. “marktonderneming”) en dat niet langer een afzonderlijke vergunning voor de marktondernemingen en de gereglementeerde markten is vereist, maar slechts één vergunning voor de gereglementeerde markt (die enkel wordt verleend als de betrokken gereglementeerde markt en haar marktexploitant aan de wettelijke voorwaarden voldoen);

- de exploitatie van een Belgische multilaterale handelsfaciliteit (MTF) of van een georganiseerde handelsfaciliteit (OTF) – d.i. een door MiFID II geïntroduceerde handelsfaciliteit waarvan de exploitant een discretionaire bevoegdheid heeft m.b.t. de manier waarop de transacties worden verricht en waarop enkel in bepaalde financiële instrumenten (obligaties, gestructureerde financiële instrumenten, emissierechten en derivaten) kunnen worden verhandeld – waarbij o.a. de verhandeling en afhandeling van transacties en de markttransparantie en integriteit worden gereguleerd (Titel II, Hoofdstuk II);
- de door de Staat of de openbare instanties uitgegeven financiële instrumenten (Titel II, Hoofdstuk III);
- het aanbieden van datarapporteringsdiensten, o.a. inzake de goedgekeurde publicatieregelingen, verstrekking van de consolidated tape en goedgekeurde rapporteringsmechanismen (Titel III);
- positiebeheerscontroles in grondstofderivaten (Titel IV);
- het administratieve toezicht (Titel V); en
- de strafsancities (Titel VI).

R. F. en G. H.

Rechtspraak/Jurisprudence

Hof van Justitie 20 september 2017

Ruxandra Paula Andriciu et al./Banca Româneasc SA
Zaak: C 186/16

BANK- EN KREDIETWEZEN

Hypothecair krediet – Kredietovereenkomst

BANQUE ET CRÉDIT

Crédit hypothécaire – Contrat de crédit

Dit arrest betreft bedingen opgenomen in kredietovereenkomsten die de kredietnemers verplichten om de maandelijkse kredietbedragen in dezelfde vreemde valuta terug te betalen als diegene waarin de kredieten werden verleend (hier de Zwitserse frank i.p.v. de Roemeense leu).

Volgens de verzoekers waren deze bedingen oneerlijk omdat zij het wisselkoersrisico volledig ten laste van de kredietnemers legden.

Na verwerping van hun vordering in eerste aanleg, voerden de verzoekers in hoger beroep voor het “Curte de Apel Oradea” aan dat de bank haar informatie-, waarschuwings- en adviesplichten en haar plicht om contractuele bedingen duidelijk en begrijpelijk te formuleren niet is nagekomen en dat de waardevermindering van de Roemeense leu een aanzienlijke verstoring van het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen veroorzaakte.

Dit “Curte de Apel Oradea” stelde 3 prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie teneinde te vernemen:

- of bij de beoordeling van de aanzienlijke verstoring van het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen ook de buitensporige verzwaaring van de prestatie van de consument *tijdens* de uitvoeringsfase in aanmerking moet worden genomen (en niet enkel de situatie ten tijde van de sluiting van de overeenkomst);
- of een beding alle mogelijke gevolgen (*in casu* het wisselkoersrisico) moet vermelden die een impact kunnen hebben op de door de consument betaalde prijs om te voldoen aan de vereisten van duidelijkheid en begrijpelijkheid; en
- of een beding in een kredietovereenkomst in vreemde valuta waarover niet afzonderlijk is onderhandeld en krachtens hetwelk het krediet in dezelfde valuta moet worden terugbetaald valt onder de uitdrukking “eigenlijk voorwerp van de overeenkomst” en “gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten”.

Het Hof van Justitie beantwoordt de gestelde prejudiciële vragen als volgt:

- het begrip “eigenlijk voorwerp van de overeenkomst” omvat die bedingen die de kern van de prestaties van de overeenkomst bepalen, zoals *in casu* een contractueel beding, dat is opgenomen in een leningsovereenkomst in vreemde valuta, waarover niet afzonderlijk is onderhandeld en krachtens hetwelk de lening in dezelfde vreemde valuta moet worden terugbetaald als die waarin zij is aangegaan. Indien dat beding duidelijk en begrijpelijk is geformuleerd kan het niet als oneerlijk worden aangemerkt;
- het beding krachtens hetwelk een lening in dezelfde vreemde valuta moet worden terugbetaald als die waarin zij is aangegaan moet de normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde consument in staat stellen om de mogelijkheid van waardevermindering of -vermeerdering van de vreemde valuta waarin de lening is aangegaan te kennen en om de economische gevolgen hiervan voor zijn financiële verplichtingen in te schatten; en